

PISM | POLSKI INSTYTUT SPRAW MIĘDZYNARODOWYCH
THE POLISH INSTITUTE OF INTERNATIONAL AFFAIRS

BIULETYN

Nr 83 (2015), 17 kwietnia 2020 © PISM

Redakcja: Sławomir Dębski • Patrycja Sasnal • Rafał Tarnogórski
Katarzyna Staniewska (sekretarz redakcji)
Sebastian Płóciennik • Justyna Szczudlik • Daniel Szeligowski • Jolanta Szymańska
Marcin Terlikowski • Karol Wasilewski • Szymon Zaręba • Tomasz Żornaczuk

Krok ku normalności – łagodzenie restrykcji nałożonych w związku z COVID-19 w państwach UE

Damian Wnukowski, Sebastian Płóciennik

Obniżenie dynamiki wzrostu zachorowań na COVID-19 skłoniło niektóre państwa UE do pierwszych prób odchodzenia od obostrzeń nałożonych w toku walki z epidemią. Celem jest splotenie recesji i możliwie szybki powrót wzrostu gospodarczego. Do najczęściej podejmowanych działań należy otwarcie szkół i handlu, połączone z utrzymaniem środków ostrożności i masowymi testami. Przedstawiciele władz podkreślają jednak konieczność monitorowania sytuacji i gotowość do szybkiego przywrócenia restrykcji.

Od pewnego czasu trwa dyskusja o tempie wychodzenia z obostrzeń wprowadzonych w ramach walki z epidemią COVID-19. Nie ma jednego wzorca postępowania w tej sprawie. Niektóre kraje (np. Francja) zamierzają trzymać się radykalnych ograniczeń aż do czasu opanowania epidemii lub wprowadzenia szczepionki. Inne rozpoczęły mniej lub bardziej ostrożne luzowanie restrykcji, na co pozwoliło kontrolowanie wzrostu liczby zachorowań. W tej grupie znalazły się Niemcy, Czechy, Dania i Austria. Ich doświadczenia mogą stać się punktem odniesienia dla bardziej systematycznych strategii poluzowania restrykcji.

Niemcy. W połowie kwietnia władze RFN ogłosiły – wg słów kanclerz Angeli Merkel – „kruchy, etapowy sukces” w walce z epidemią. Pozwolił on na uzgodnienie wspólnego planu działań rządu federalnego oraz rządów landowych na kolejne tygodnie. Plan ten podtrzymuje ograniczenia w kontaktach osobistych: nadal obowiązuje konieczność zachowania 1,5 m dystansu i w zasadzie indywidualne przebywanie w przestrzeni publicznej, a także zakaz podróżowania. Dozwolone jest uprawianie sportu, ale jednocześnie zaleca się noszenie masek i korzystanie z aplikacji typu *contact tracing*. Niemcy wciąż podnoszą liczbę testów: na początku marca mogli przeprowadzać ich 7000 dziennie, miesiąc później już 100 000, co ma pozwolić na szybkie wykrywanie zachorowań.

Od 4 maja powinien zacząć się proces otwierania szkół, jednak przede wszystkim dla uczniów klas końcowych lub mających w przyszłym roku egzamin końcowy. Planowane na ten rok egzaminy mają się odbyć, choć po odpowiednim przygotowaniu. W kwestii przedszkoli i żłobków Niemcy ograniczają się do zapewnienia opieki dzieciom rodziców zatrudnionych w kluczowych z punktu widzenia funkcjonowania państwa zawodów (np. lekarzy, kierowców, policjantów).

Niemcy planują także po 19 kwietnia stopniowe uwalnianie handlu. Otwarte będą mogły być sklepy o powierzchni do 800 m² – po spełnieniu dodatkowych warunków dotyczących higieny, zarządzania wstępem i liczbą klientów. Ograniczenie powierzchni nie dotyczy salonów sprzedaży samochodów i rowerów oraz księgarni. Po 4 maja działalność będą mogły wznowić salony fryzjerskie, choć także z zachowaniem środków ostrożności.

Do końca sierpnia 2020 r. nie odbędą się w Niemczech żadne imprezy masowe. Na razie utrzymano także zakaz odprawiania nabożeństw religijnych, choć zapowiedziano prace nad zniesieniem obostrzeń.

Austria. Od 14 kwietnia władze zezwoliły na otwarcie sklepów o wielkości poniżej 400 m², sklepów z narzędziami i materiałami budowlanymi oraz centrów ogrodniczych. Będą one mogły przyjąć maksymalnie 1 klienta w przeliczeniu na 20 m² powierzchni obiektu. Większe sklepy, centra handlowe i zakłady fryzjerskie mają zostać otwarte 1 maja. Najwcześniej od połowy maja otworzą się restauracje oraz hotele, a także będą przywracane zajęcia szkolne (władze mają do końca kwietnia zdecydować o ewentualnym przedłużeniu tego okresu). Przynajmniej do końca czerwca obowiązuje także zakaz zgromadzeń publicznych. Nakaz noszenia masek w sklepach został rozszerzony o środki transportu publicznego. Ponadto austriacki Czerwony Krzyż przygotował aplikację Stop Corona, ułatwiającą identyfikację osób mających kontakt z nosicielami wirusa (działa ona jak dziennik, do którego użytkownik wpisuje wszystkie kontakty z innymi osobami).

Na początku kwietnia dzienny wzrost całkowitej liczby zakażeń koronawirusem w Austrii spadł do 1,6%, co w porównaniu z danymi z połowy marca stanowi jeden z największych spadków w UE. Liczba osób hospitalizowanych i na oddziałach intensywnej terapii była stabilna na początku miesiąca. Na początku kwietnia przeprowadzono w Austrii badanie, które wykazało, że mniej niż 1% ludności spośród osób niebędących w szpitalach (czyli ok. 28,5 tys. osób) jest zarażonych wirusem (nie brano jednak pod uwagę m.in. osób bez objawów choroby). Oznacza to, że na poziomie całego społeczeństwa nie wytworzyła się zbiorowa odporność, a tym samym zbyt szybkie zniesienie restrykcji grozi zwiększeniem liczby zakażeń.

Czechy. Rząd umożliwił otwarcie od 9 kwietnia sklepów rowerowych oraz z narzędziami i materiałami budowlanymi. Od 14 kwietnia możliwe jest podróżowanie za granicę w ważnych celach służbowych lub osobistych (po powrocie osoby są poddawane obowiązkowej kwarantannie). Rząd przedstawił również pięciostopniowy plan dalszego złagodzenia restrykcji. Od 20 kwietnia możliwe będzie działanie bazarów czy salonów samochodowych. Od 27 kwietnia otwarte zostaną sklepy o powierzchni do 200 m² (z wyjątkiem działających w centrach handlowych o powierzchni powyżej 5000 m²). 11 maja uruchomione zostaną sklepy o pow. do 1000 m². Na 25 maja rząd planuje otwarcie restauracji, barów i pubów, jeżeli dysponują przestrzenią poza samym lokalem. Tego samego dnia mają zostać otwarte m.in. salony fryzjerskie i kosmetyczne. Otwarcie wszystkich sklepów, restauracji i hoteli, jak również centrów handlowych o powierzchni powyżej 5000 m², planowane jest na 8 czerwca. Wszystkie otwierane obiekty muszą przestrzegać zasad zachowania bezpiecznej odległości między klientami (przynajmniej 2 m) czy zasad sanitarnych. Na czas nieokreślony obowiązuje również wymóg noszenia masek w miejscach publicznych. Czeski rząd zdecydował też o stopniowym przywracaniu nauki w szkołach i na uczelniach, w zależności od terminów nadchodzących egzaminów (dopiero od 25 maja w szkołach podstawowych).

Rząd Czech pracuje nad aplikacją ułatwiającą identyfikację osób zakażonych (ma zostać uruchomiona jeszcze w kwietniu). Użytkownicy popularnej prywatnej aplikacji Mapy.cz poprzez dzielenie się swoją lokalizacją otrzymują informacje o możliwym kontakcie z nosicielem wirusa. Skuteczność systemu jest jednak ograniczona (np. nosiciel musi zgłosić, że jest zakażony), a użytkownicy wyrażają obawy o bezpieczeństwo danych.

Dania. Od 15 kwietnia rząd otworzył żłobki, przedszkola oraz szkoły dla dzieci do 11 lat. Otwarcie tych placówek w pierwszej kolejności ma umożliwić powrót do pracy rodzicom najmłodszych dzieci, którzy do tej pory musieli opiekować się nimi w domu. Premier Mette Frederiksen zapowiedziała też konsultacje z innymi partiami na temat dalszego poluzowania restrykcji administracyjnych (rozszerzenia tzw. fazy pierwszej). Decyzje te są efektem spadającej liczby nowych zakażeń, a także osób przyjmowanych do szpitali i na oddziały intensywnej terapii. Placówki medyczne dysponują zapasem łóżek dla pacjentów (na oddziałach zarówno normalnych, jak i intensywnej opieki) oraz sprzętu, w tym respiratorów. Do 10 maja został jednak przedłużony zakaz zgromadzeń powyżej 10 osób, a także zamknięte będą do tego czasu kościoły, kina i centra handlowe (obostrzenia mogą zostać jednak zniesione w ramach dalszego rozluźniania restrykcji). Ponadto do końca sierpnia rząd zakazał organizacji festiwali i dużych zgromadzeń.

Wnioski. Decyzje władz poszczególnych państw o rozluźnieniu restrykcji społecznych i gospodarczych wynikają z coraz słabszej dynamiki wykrywanych nowych zakażeń, jednak nie ma wyraźnie określonego proggu, poniżej którego można zmniejszać obostrzenia. Istotnym czynnikiem przy podejmowaniu decyzji była także liczba osób hospitalizowanych i przebywających na oddziałach intensywnej opieki (w przypadku Danii spadały one od początku kwietnia, a w Austrii się ustabilizowały), aby zapobiec przeciążeniu systemu opieki medycznej.

Jeśli z podejmowanych działań można ułożyć pewien schemat, to składa się na niego, przede wszystkim, ograniczenie restrykcji w obszarach najbardziej zaburzających działanie gospodarki. Chodzi zatem o otwarcie szkół, które ma pozwolić na powrót do pracy rodzicom, oraz o przywrócenie handlu detalicznego. Jednocześnie wiele uwagi poświęca się utrzymaniu niższej intensywności kontaktów społecznych, w czym mają pomóc np. aplikacje identyfikujące potencjalny kontakt z nosicielami wirusa. Ponadto wszystkie państwa zakładają zwiększenie zdolności do przeprowadzania testów na obecność koronawirusa.

Działania wszystkich rządów są ostrożne i stopniowe, a kolejne kroki będą podejmowane tylko w przypadku utrzymania się pozytywnego trendu odnośnie do liczby zakażeń – w przeciwnym razie restrykcje mogą zostać ponownie zaostrzone.